

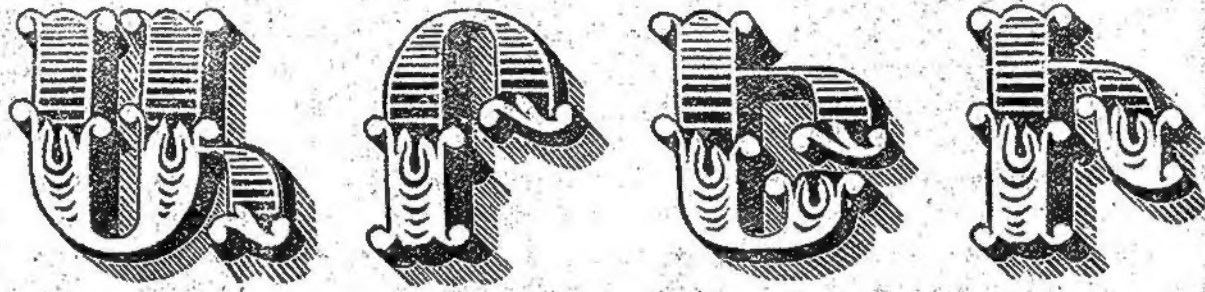
ՀԱՏԸ Ե ՄԻԼԻԵՄ

ՌԱԺՆԵՐԵՆ

Տարեկան վեցամսեայ
ԵԳԻՊՏՈՍ ... Դ.Ո. 80 40
ԱՐՏԱՍՏԱՆԻՍ ԶԲ. 20 10

ԾԱՆՈԹՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՆ ՏԵՐԵՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՐՏԱՍՏԻՐ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱՀԱԹԸ ԵՐԵԲ ԱՆԳԱՄ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՆ ՏԵՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

Շարա Ապու Տարա, Թիւ 16

ԱԶԵՐՍԱԿԱՐԻՍ

ՀԱՍԻ

Journal AREV

B. P. N 600

Alexandrie, EGYPT

ՀԱՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ ԶԵՆՈՒԹԻՐՈՒՄ ԶԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒՄ

ՏԵՐԵՆ-ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵՆ ՎԱՀԱՆ ԹԵՐԵԱՆ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԱՂԵՏԸ

Բոլոր տեղեկութիւնները հաճախ են ըսելու թէ Կովկասի գաղթականները հողալու գործին մէջ դրամը չէր որ պակեցաւ: Ընդհակառակը, Կովկասի մէջ ալ հայ հարուստները մեծ պէտքէն հանդէպ ժամանակը անցանք տուած քիչը աւելցրին: Կովկասի ընդհանրապէս բաւական ժողովուրդին բազմաթիւ նուիրատուութիւններուն, Ռուսաստանի հայ գաղթականներուն առատաձեռն նպաստին, արտասահմանէն շրջապատ կարեւոր գումարներուն և պետական նշանակելի օգնութեան վրայ, բաւական եղաւ սնուցանելու գաղթականներուն նպաստի գործը, եթէ գաղթականները չնուրացանք ալ միշտ: Մենք յիշում ենք ինչպէս ընդհանրապէս թերեւեալ թերթերու մէջ ասպէս լուրերու: Մինչև օրս Վեհապետը ստացել է (օրինակ) 650,000 ռուբլի, ծախսուել է 500,000 ռուբլի: Կը նշանակէ թէ ժողովուրդը չի պակեցաւ, ինչ որ կը նշանակէ գարնանը թէ ժողովուրդին մէջ եղբայրներու թիւը, գիտութեան գիտելու ալ չպակեցաւ:

Ուրեմն ինչէն որ տեղեկացաւ Կովկասի անկարգութիւն թշուառութիւնը, անոնց անօթի, մերկ ու անպատար թողութիւն օրերով և ամիսներով, հիւանդութիւններն ու համաճարակները, և ասոնց երեսէն մահացութեան անթիւ դէպքերը: «Կաղթականները ուժ չկար, կամ եղածը թերի էր» ըսուեցաւ այդ անհիմար արարածին իբրեւ ամբողջ պատասխան: Մենք այն ատեն չհասկցանք այս պատասխանին ի մասամբ: Չհասկցանք թէ ինչպէս երբ դրամը կայ, գաղթականներու տարրական պէտքերն իսկ չեն հոգացուիր, շատեր ուտելիք չոր հաց մը իսկ չեն ստանար և ամէնքը բացօթեայ կը դնենք: «Ո՛ր թէ մէկ քանի օր կամ մէկ քանի շաբաթ, այլ մէկ քանի ամիս: Հիմա կ'սկընք հասկնալ: Ո՛ր կաղթականները թիւը թերի չէր, ընդհակառակը կատարեալ էր, կ'երեւայ, կ'ազմաւորուէր: Կ'ուզէր բազմաթիւ երկրորդական ուսուցիչներու և ուրիշ այս կարգի մասնաւորականներու» չափ ռազմական պայտօններ հայթայթել:

Ուրիշ կերպ ըմբռնելի չէր այս պատահածը, և մենք գոնէ առեղծուածի մը լուծումը գտնելու գոհանալով թիւնքն ունեցանք կարգաւորով Կովկասէն վերջերս մեզի հասած տեղեկութիւնները: Գոյց տուող թէ գաղթականական նպաստի գործին ալ, քաղաքական - կամաւորական գործին նման, մեծ մասամբ որոշ հոսանքի մը կողմէ կարգադրուած

ու կառավարուած է: Մեր թղթակցները կ'ըսեն ինչ որ ռուսահայ թերթերէ ոմանք ալ կը դրեն հիմա Կերեւայ թէ, սակայն, այդ տեղեկութիւնները հրատարակելէ առաջ, պէտք էր հրաման առնէինք որոշ հոսանքին այստեղի ներկայացուցիչներէն, որոնք անհապառարկաբար մըն է կը հանեն իբրեւ թէ զիրենք անհապառարկաբար ամբաստանած ըլլային: Մինչ եթէ անկեղծ ըլլային նախ իրենք ալ պիտի մտածէին գաղթականական գործին այս ողբալի վիճակին վրայ, ու յետոյ ցոյց տրուած պատճառին համար գէթ քննութիւն պիտի պահանջէին և այսպէս թէ այնպէս պիտի ուզէին այդ վիճակը դարմանել տալ:

Դեպի այդ դարձանք առնուած քայլ մըն է Տումայի անդամ Մ. Պապալանեանի ձեռնարկը որու մասին այսօր հետեւեալ կը կարգանք «Մշակ»ի մէջ:

Արեւուշտի, Նոյեմբեր 16ի երկուշտի Կ. Հ. Բ. Ընկ. Խորհրդաւորական մասնաւոր խորհրդակցութիւն, որին մասնակցում էին քաղաքի հայկական բարեգործական, փախստականներին նպաստող ընկերութիւններին և կաղթականներին ընկերութիւններին: Պապալանեանը, որ յատկապէս պէտք է զեկուցումն անէր փախստականներին ընդհանուր գործին վերաբերեալ:

«Մ. Պապալանեանի զեկուցումը վերին աստիճանի ուշադրաւ էր: Մի շարք փաստաթղթեր, որ նա ներկայացրեց, ցոյց տուին, որ հայ ազգի ներկայացուցիչը Պետ. Դռնայում մեծ ջանք և աշխատութիւն է գործ դրել և կարողացել է յատկացնել տալ պետական գանձարանից բաւական խոշոր գումարներ յօգուտ փախստականներին: Մենք մի առանձին յօդուած կը նուիրենք նրա այդ զեկուցման և աշխատութեան: Առ այժմ կ'ստանանք, որ նա իր եղբայրացիներէն մէկ այն միտքը յայտնեց, որ փախստականներին օգնող հայկական բոլոր կաղթականները չեն ընկերացել: Կ. Հ. Բ. Ընկ. Խորհրդին իր Կենտրոն Կոմիտէի հետ, նպատակով, Ընկերութիւնը, Եղբայրական Օգնութիւնը իր ճիշդութիւնը, Հայ Գիւղատնտ. Ընկերութիւնը, Բարեւոյ, Մոսկվայի, Պետ. Խորհրդի, Նոր-Նախիջեւանի և այլ քաղաքների կոմիտէները պէտք է համախմբեն, կազմեն մի կուռ միութիւն, իսկ գրա համար անհրաժեշտ է գումարել առաջիկայում բոլոր այդ կաղթականներին ներկայացուցիչներին մի համագումար թիֆլիսում կամ Պետրոգրա-

տում և ընտրել մի կենտրոնական խորհուրդ:

«Խորհրդակցութիւնը հաւանութիւն տուեց Մ. Պապալանեանի այս առաջարկին:

«Ապա խորհրդակցութիւնը զգալից հայ գիւղացիութեան իր ներկայ գրութեան մէջ, երբ հացի պակասութիւն է զգացվում, նպաստելու խնդրով: Բարեւ. Ընկերութեան խորհուրդը առաջարկում էր բոլոր կաղթականներին ընկերացել մի-նորդեւ կառավարութեան առաջարկով: Մենք միտքով մե. որոշ գումար պարտաւորու ալիւր և տալու գիւղացիութեան: Դ. Գիւղատնտ. և Տնայն. Ընկերութեան ներկայացուցիչը յայտնեց, որ Ընկերութիւնն արդէն վաղուց ձեռնարկել է այդ գործին և որոշ քայլեր ևս արել է, բանակցելով մի քանի ֆինանսական հաստատութիւնների հետ, որոնք յանձն են առել աշխատել:

«Խորհրդակցութիւնը նպատակաւորաբար գտաւ, որ միջնորդութիւնը կարողութիւն ընկերացելու ընկերութիւններին կողմից, և ծրագրի մշակումը յանձնվեց կատարելու երեք ընկերութիւններին՝ Հ. Բ. Ընկերութեան, նպաստամատոյց Ընկերութեան և Հ. Գիւղատնտեսական և Տնայնագ. Ընկերութեան»:

Այս մասին պիտի խօսինք յաջորդում:

Ա. Ա. Ա. ԹԵՐԵԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՊՐԻՆ ԶԵՆԻՐ ՄԱՆՆԱՐ...

Յարգ ոչինչ, բացարձակապէս ոչինչ զօրեց համբարչի ու միաբան գործունէութիւն մը յառաջ երեւելու Եղբայրական հայ գաղթականներին ծոցին մէջ, խեղճ ծոց մը որ իրենց տեսութեան օժը միայն տալուց մեծցուցած է սկիզբէն ի վեր...

Պարապը գացին մեծ ու պղտիկ ազգերուն առած օրինակները:

Պարապը գացին բոլոր յուլի յօդուածներն ու պերճախօս քաղաքները որոնք միութեան ու եղբայրութեան զեկուցութիւնն ու օգտակարութիւնը կը փաստէին թախանձաղին...

Պարապը գացին աղբայրի բարձրագոյն իշխանութեան մէջ ընդ մերթ կատարած գաղտնապահ ճիշդը...

Պարապը գացին բոլոր ինչքան ու յոյսերը չէլքը ըսուած հոռւ հեղ մեծամասնութեան, որ անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր կ'ապասէ Մեծայրի դալուն, կ'ապասէ միութեան երազին մարմին առնելուն:

Պարապը գացին բոլոր այն աղեխարչ, արեւնը երակներուն մէջ ստանցնող և արցունքը պէտքէն վաղցնող պատմութիւնները որոնք ամիսներէ ի վեր կ'ըսեն, կը զրուցեն անհաւանի կեանքն ու մարմնը Զայութեան, և որոնք ամենէն անաղիքից քաղաքն են, ամենէն աստուածազօր պատգամն ու մեծապատ պատմութեանը միութեան և եղբայրութեանը զօր մեծացուլու վրայ եղող աղք. մը ուղղած արձակած ըլլայ իր աստ անդ ողջ մնացող քաղաքն այլ ծնողութեան գաւառներուն:

Ի զուր ողջմտութիւնը և զգացումը

միաբերան «Միացէ՛ք, Հայի՛ր» ըսին մեզի:

Մենք հոս, ինչպէս ամենուրեք յարատաւման, մերժեցինք ինքնապաշտ ընել, Զուգեցինք, չի կրցանք հրաժարիլ մեր տեղական թշուկ անկութիւններէն ու ինքնէն, ի սէր — եթէ կարելի է ըսել — այն մեծ Առեւտրութեան որ կ'ընծայուէր, որ կը հարկադրուէր մեզի հակառակը: Եւ որ պարտէր համագործակցութեան տիրակալը մեր սիրտը, ուրիշ ո՛ր է և անկութեան, նոյն իսկ ո՛ր է զգացումը տեղ չի ձգելու համար հոն... Ամենէն անուշիկ անդրադարձը, և ամենէն ամօթալի իրողութիւնը պիտի մնայ սա քանը թէ՛ 1915 աղէկի թուականին արտասահմանի մէջ ապրող Հայիկը կարողացան իրենց ատելու բովանդակ մարդկային ու գերմարդկային ալ կարողութիւնը չտալու Զայութեան դահլիճին: Թուրքին վրայ, և անկէ բաւական մեծակալ մաս մը խնայել, աւելցնել զօղնալ աւելի՛ վայն եղբայր եղբոր դէմ գործածելու համար խղճի մօտ, ինչպէս անցեալին մէջ...

Հայեր կան, ափսոս, որոնք այնքան զգալի են զիրար ատելու որ՝ ժամանակ չեն գտնար, խեղճե՛րը, կամ կը մոռնան, մտադրե՛րը, Թուրքը յատելու...

Այս «անաղիքի հանդերձ» միտքը կը չարչարէ, ու անպատճառ դալն լուծելու պէտքէն մղուած, ու թերեւս ալ ներշնչուած, գիտէք ի՜նչ կը խորհիմ...

Կ'ստիպուիմ խորիւր թէ մենք, հոս, չուզեցինք կամ չի կարողացանք — ինչ որ նոյնն է — միանալ ու եղբայրակցել: Ուրովհետեւ... Թշնամին շատ հեռու է, ուրովհետեւ վտանգը... քաղաքային է, և մարդ անտեսանելի թշնամին, վտանգը, մահը — մեր անողորմ ու մի՛ ճակատազրին երեք տարբեր անունները — լուծած են Զայութեան գլխուն, այդ, քայքայ տեղի անգոյլ — անգոյլ ալ — Զայութեանը չէ՛ անհիւսկ, մենք հոս մեր մտքի վրայ զգացած չունենք սարսափը, ապրած չունենք մահը որ բաժինն են մեր հեռուոր հայրենակիցներուն...

Եւ ո՛վ գիտէ թէ մենք անխտուր վտանգի, կամ չի խոստովանուած գոհունակութիւն մը չենք զգար, խորածածուկ, դաղտնի, գոգոնի գոհունակութիւնը հաստատուելու թէ՛ մենք աղատ և ապահով ենք հոս, թէ ոչ մէկ վտանգ կ'սպառնայ մեր գոյութեանը: Այո, ապրելուն գոհունակութիւնը, ուրախութիւնը, մինչ Եւրոպայի և Ասիայի մէջ, այնքան տեղեր, մեռնելու ցաւն ու սարսափը կայ միայն...

Լուրերտնոս նկարագրած է հոգեկան երանաւէտ վիճակ մարդուն որ ժայռի մը անսպասան ապահովութեան կը գիտէ նուազ մը ընկալիլը, մեղքանք ծովուն հարուածներուն ներքեւ: Ան կ'ուրախանայ գաղտնապէս ոչ թէ որովհետեւ նա մը կ'ընկալի մարդկային կեանքի տատակը — չէ՛, այնքան անխտն չէ — այլ որովհետեւ ինք, իր սիրական ու նուիրական անձը՝ այդ նուազ մէջ չէ, այլ ցամաքին վրայ, ողջ, ապահով, անվերթ...

Ու ինչի կը թուի թէ որպէսզի մենք ալ, հոս, պէտքը, անդրադարձի պէտքը զգանք ըսի՛ք դուրս, արմուկ արմուկի անդուլու, մոռնցնելու մեր սիրտերն ու խորհուրդները, որպէսզի եղբայրակցինք ու միաբանինք, մոռնալով մեր անցեալ ու ներկայ, բոլոր վէճերն ու լինելը և ինչով ինչ որ պէտք է յաւէտ միացնէ մեզ՝ մեր երակներուն մէջ հոսող միեւնոյն արեւնը և հոն հեռուն ուղիներն թափուող արեւնը որ՝ մերն է դարձեալ, որպէսզի, կ'ըսեմ, այսպիսի հարաւ մը կատարուի, պէտք է որ վտան-

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԻ

«ՀԱՅԿ. ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒՈՒՆ ՀԱՄԱՐ»

Ժ. Ա. ՅԱՆԿ

Եզրագ. Գրուծ	Եզրագ. Գրուծ
Նախորդ ցանկին գումարը	6934.5
Յ. Գալստեան (4 քրկ. ան)	24
Ոմ	20
Հրանց Տիկեյան (զեկ. և անգլ.)	20
Դերոզ Եարման (Քեմ, Սուսան)	500
Օմեքո	400
Լ. Մկրտչեան (զեկ. և անգլ.)	500
Համագումար	8398.5

Ստացանք Առաջնորդ Ս. Հօր հետեւեալ նամակը.

«Ազգ. Գոյութեան Կուռնի համար» անուանակ պատ. հայաբերիչ մեջ բացած հաճախակութեան հետեւեալ ցանկի ապագայ մասնակցները կ'ընտրէ արդեօք փոխանցել «Նպաստամատոյց»ի անունով մեր կատարած հաճախակութեան:

Վասն եւ թէ մեր ազգի նուիրատուները զօգնի պիտի չման այսպիսի կարգադրութեան մը, եկանալով որ մեր ձեռնարկած հաճախակութեան մը մեր կատարած հաճախակութեան մը:

Այս կերպով, «Արեւ» իր բանկագին աշխատքիւնը եւս նուիրած պիտի ըլլայ «Նպաստամատոյց»ի ձեռնարկին, որուն համար կ'անխնայ մեր արագին «նորմալ»-ութիւնը պատ. խմբագրութեանը եւ յարգելի նուիրատու.

Մնա՛մ, սիրոյ ողջութեւն, աղօթաբար Ա. Հ. Ե. ԹՈՒՐԿՈՒՄ ԵՂԻՍԱ.

Համակերպելով սոյն փափաքին ներկայ ցուցակով կը փակենք «Արեւ»ի հաճախակութիւնը, որու մնացորդ 3398.5 զըր. ք. գումարը մօտեւ կը զրկենք Վերսէ. Պօղոս փայա Նուարի. իսկ Առաջ. Ս. Հօր թերթերէն կը ներկայացընենք մեր հաճախակութեան ամսականաւոր նուիրատուներուն որոնք կը յուսանք թէ սիրով պիտի ընդունին զայն:

ԳԸ... Ժայր տայ Նաե. Եղիպտոսի պայծառ հորիզոնէն ու մահուան ստուերները անոր կապտեալ ալ ծածկեն պահ մը: Այն ատեն, ա՛հ, այն ատեն...

Բայց մի՛ դող ելլա՛ք, ո՛վ ի բնէ, կոշտով կամ արհեստով անհամբար խաւէնք, ո՛վ աղբայրն անհամբար խոթեան խանգալած տեսարանները, կամ առաւել կամ նուազ համոզուած փաստաբանները. մի վրդովի՛ք, վստա՛ք չի կայ, շնորհիւ Բրիտանական մեծագործ կառավարութեան խաղաղութիւնն ու ապահովութիւնը տիրելով կը տիրեն ներս լուսնոյ պայման վրայ: Զէ՛, վտանգ չի կայ... որ Եղիպտոսի ապահովութիւնը խոթեան էր երբեք ու խանգալած նոյն հետադարձ հայկական այն դժայիլին անհամբար խոթեանը կամ անհրաժեշտակութիւնը որ տարիներէ ի վեր կը տիրէ ու կը տեսէ մեր գաղութին մէջ, և որուն ալ վարժուեցանք, ինչպէս մարդ կը վարժուի ի վերջոյ ամենէն խաղաղ. ամենէն զոխայրն ժխորէն:

Կրնա՛ք զարուհանալ, Մաք. Մանուէլ խաղիկին պէս: Ամբողջն սեւերու երկիր մըն է արգէն, և ինչպէս կ'ընէ ծառա՛նք անտե՛ր անտե՛ր ինչ ընէ, խնդի խրատն է՛ն: Ընէ՛...»

Մ. Ս. ԿԻՐՈՍՏԵ

Կը վնասուի Շուքի Զարգապետեան, Մարտի, որ տարիէ մը ի վեր անյայտ է. զիտցող թող հանի իմաց տալ Տիար Յ. Նաղարէթեանի գրասենեակը: Ենովը Միւսլանեան:

բուստներով, Օլթիի ուղղութեամբ թուրքերը հինգ անգամ յարձակողական ակտիւ տնայն. 26ին և 27ին, և մեզի գէտ վրայէ վրայ յարձակումներ գործեցին, բայց ետ մղուեցան խիստ կարեւոր վնասներով, Ալաշկերտի հովիտին մէջ՝ ինչամուսն յարձակողականը նոյնպէս բռնաւ եղաւ. Գըլ-

խաւորաբար նոյն. 28ին թուրքերը Տու-թակի արևմտ, կողմը մեծ կորու մը մղեցին, մեր ճակատը ճնշեցին զիտաւորութեամբ, բայց ձախողեցան մեզի թողլով, մեր հակադարձակումներէն յետոյ, իրենց կազմակերպեալ զինքերուն մէջ մասը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅՈՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԿՈՂՈՊՈՒՏ՝ ՅԱՄԻ ՄԱՀԱՅՈՒՄԷ՛ ԱՌԱՋ

Լորտ Պրայս «Թայմզ»-ին կը հաղորդէ Հայոց կոտորածներու և տարագրութեանց մասին նոր մանրամասնութիւններ զո-րոնց ստացած է ամերիկեան վաստակէի աղբիւրներէ, և կը յաւելու թէ հեղինա-կաւոր անձ մը Հայերու կոտորածներուն թիւը մէկ միլիոնի կը հասնէ:

Նամակագիր մը կ'ըսէ.
«Տարագրողները այն աստիճան սարսափ կ'զգան իմանալով աւելի ան-դին տեղի ունեցածները—կողոպտու, ըս-պանու թիւն, բռնաբարութիւն, անե-ւանգութ, անօթութիւն—, որ միշտ պատ-րաստ են իրենց ճամբուն վրայ մէկ զա-նի օրուան դադար մը ծախու առնել, և թէ դրամ ունին: Եւ որովհետեւ պատրա-տի վախճանը կամ կատախտակներ կը պահանջեն, ստոյրեղանները՝ երբ դրամի երե-սը տեսնեն, առանց դժուարութեան կը թողարկեն վրանները նախորդ օրուան դիրքէն 20 տոգ անգին՝ նորէն զետեղե-լու: Խնայել չկայ ո՛չ հիւանդին, ո՛չ ծե-րին, և ո՛չ մէկուն: Մարդիկը ինչն նկա-րագրեցին այն արարիւթ որ կ'զգան «Լը-րանները վար»՝ հրամանէն որ շարու-նակ կը կրկնուի և որուն հետեւէն խա-րաղանք կուգայ:

«Մէ, կ'ուզէ որ տեսած ըլլայիք թէ ինչ նոսրայի անգթութեամբ կը վարուին և ինչ սառնասրտակա՛ն հնարամտութիւն ի գործ կը դնեն մարդաց ամբողջ շրամը կորզելու համար՝ անոնց մահուանէն ա-ռաջ: Զի ապահովագէտ մահն է՝ այս ըտէր տարագրողներուն մեղի վախճանը, եթէ այս ամենուն վերջ մը գնելու միջոց մը չի գտնուի:

«Հոս պէտք է աւելցնեն Գ.էն հասած տեղեկագիր մը: Երկու երեք շաբաթ ա-ռաջ՝ Հայերուն գլխաւորներէն 200 հոգիի չորս բանաւորներէն, յետոյ գիշերով 30-40 ական հոգիներ խուսափող զանոնք վախճաններու մէջ լեցուցին, զետեղեցը տարին և պահանջեցին Ասոնց մէջն էին տասնեւթ երկաթուղիի պաշտօնեաներ և զբաղատան տնօրէնը:

Անցեալ շաբթուան միջոցին, բոլոր Հայ աշխրը՝ լուսաւորչական, բողոքա-կան թէ կաթոլիկ՝ ձերբակալուեցան, մինչև շապիկ-վարտիքը մերկացուեցան, իրարու կապուեցան և տարուեցան, ու ունէր մէկ մ'ալ տեղեկութիւն ունեցաւ. անոնց մասին կ'ինքնը և աղբիւրները թուրք գիւղերը բախտուեցան, թուրքե-րը կուգային, աղբիւրները աչքէ կ'անցը-նէին և ուզածին կ'ընտրէին կը տանէին: «Այսօր համըրցի 21 կիներ և երեխա-ներ ապաման սրահի մը մէջ, որոնցմէ շատերը բոլորովին հալ ու մաշ վիճակի մէջ գտնուին ընկողմանած էին. սղայ մը մահաւորն էր, երկու ուրիշներ անկէ քիչ պակաս, և խումբին մնացած կէսը նոյն-պէս մէկ զանի օրէն անշուշտ պիտի մեռ-նէր եթէ շարունակէր մնալ այնտեղ ուր զինքնը բանակեցուցած էին: Գիւ-ղացիներէն շատերը լուսնիներէն էին, որոնք ցերեկը հրատարակ փոշոտ դաշտին մէջ և գիւղերը բազմաթիւ ցուրտին ենթարկուած մնալով՝ լուսով մեռնելու դատապարտը-ւած էին:

«Այսմարդիկը գիտամբ դանդաղ մա-ն. աւան մը կ'ենթադրեն, որպէսքի իրենց հարստաւորները՝ անոնց մեռնելէն ա-ռաջ ասիթ ունենան անոնց կ'ընտրեն և գոյքերէն իրենց ցանկացածները ընտրել տանելու և անոնց դրամները կործնելու:

«Տօքթ. և Տիկին Ա. Գէլ և Գէլ կու-տորածները ասուած են, ինչպէս որ ես ու օրիորդ Պ. ալ աւելի վերջի՝ երկու երեւո-փոխութեան, մէկ կուտորածի և երկու պատերազմներու ակնադատեալ եղած ենք. բայց ամենքս ալ համաձայն ենք որ եր-բեք այսպիսի բան մը անհաս չէինք:

Ընդգնեցողքի պարագայ մ'ալ այն է որ՝ այս կ'ինքնը և տղաքներէն շատերուն հայրերը և եղբայրները բանակին մէջ երկ-րին համար կը կռուին. այս պարագային մէջ կը գտնուէր կիսամեռ տղայ մը որ այս երեկոյ մեր դարձանաւորները բերուե-ցաւ, և ուրիշ տղայ մ'ալ որ հաւանօրէն շուտով նոյն բաղդին պիտի արժանանայ»:

(Թայմզ, 15 Դեկտ.)

Յովն. Խան Մասնիկեան, Պերլինի պարսկական զետպանին, հրաժարեցուց-ման և իր տեղ պարսկի Հիւսէյնի Խանի զետպան անուանման լուրը ասկէ առաջ հաղորդած էինք: Ռուսական թերթ մը այժմ կ'իմացնէ թէ օտն փոփոխութիւնը կատարուած է Լիւթէլմ կայսեր պահանջ-մամբ, որովհետեւ Մասնիկեան Խան ստո-րագրած էր Պերլինի Հայ գաղութին խնդրագրին ներքեւ, որ կը վերաբերէր թուրքերու կողմէ Հայաստանի մէջ զոր-ծուած դադանութիւններուն: Պերլինի թուրք գետպանը բողոքած է վիւթէլմին և այս պատճառաւ Բաղդէրը պահանջած է որ Մասնիկեան խան ետ կանչուի:

Պ. Նիքեմ Նիքեմեան, որ Ֆրանս. Բա-նակին մէջ կը ծառայէր իբրեւ կամաւոր և տասնապետի տասնեան ունէր, Մա-սնիկէն կը գրէ մեզ. «Երբ Թէնէտոս էինք, Ֆրանս. զինուորներուն մեծ մասը Միւս-նիկ զրկեցին. այլևս մեզի գործ չկար. մեզի առաջարկեցին կամ Լիւթիսի երանգներ մէջ մտնել՝ հինգ տարի մնալու պայմանաւ, կամ մեզի ազատ ձգել: Եթէ Ֆրանս. բա-նակին մէջ լրկէ՛ք՝ կ'երթանք» ըսինք. չուզեցին զրկուլ. այդ պատճառաւ ազատ ձգեցին. հիմա եկանք հոս, վաղը միւս օր գործի պիտի սկսինք»:

Պարս Տիմուրիկի Աղեքանդրիոյ առ-պագրութիւնը իր ծնունդի թիւին մէջ հրատարակեց մեր աշխատակից Նաւային սղայ Տիմուր Թէքէտանի հետեւեալ երկու գրութիւնները. «Մոլոտիլադու» և «Հայ Տղան», անուանած Սուլթանի զիւցազնե-րու թիւին: Մեր ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ՝ թէ վերոյիշեալ երկու յուզիչ էջերը ասկէ առաջ թարգմանուի լոյս տե-սած են «Արևի» մէջ:

Կովկասի մէջ սղու թիւնը սկսած է մտահոգիչ համեմատութիւններ ստանալ՝ թէ՛ տեղացւոց և թէ՛ մասնաւոր գաղ-թականներուն համար: Կովկասեան բո-լոր նահանգապետներու և վարչապետնե-րու մասնակցութեամբ Թիֆլիսի մէջ տե-ղի ունեցած «Արևի» խորհրդակցութեան» վերջնական նիստին՝ Բնակարա-նային և փոխարքութեանց խնդիրներու յատուկ Եանձնախումբներուն որոշումները ընդունուած և յետոյ երկարօրէն զնն-ւած են Պարսկաստանի Եանձնախումբ-րին ցանկութիւնները: Յաջորդ և վեր-ջին նիստին, նոյն 16(31) բոլոր եղաւ-կացութիւնները ընդունուելով՝ յանձնը-ւած են փոխարքային փակման պահու-թիֆլիսի զաւղաբաղուն Ա. Խաչատրեան և Կ. Մ. Մեծ-Իշխան փոխարքային ուղ-ղած է հետեւեալ ճառը.

«Ձերոյ կայսերական Բարձրութիւն. կովկասեան բոլոր գաղաքային ինքնա-վարութիւններին, հասարակական կազ-մակերպութիւններին և հաստատութիւն-ներին անունից, որոնք Ձեր հոգի և ազ-նիւ խօսքով կանչված են մասնակցելու Արևի» խորհրդակցութեանը, մենք միանամու երախտագրութիւն ենք ար-տայայտում Ձեր բարձր վստահութեան համար, որ ցոյց տուիք մեզ: Մենք այս-տեղ բերինք մեր բոլոր գիտութիւնը և փորձառութիւնը, որ ձեռք ենք բերել երկար աշխատանքով, և մեր դաւաճուե-լները և որոշումները մէջ գրինք մեր ամբողջ հոգիին ու սիրտը: Ձերոյ կայսե-րական Բարձրութեան իմաստուն և սքը-տաղին ղեկավարութեան տակ բոլոր այստեղ կատարուածը պէտք է ասկէ առ-ւերով անջնջելի կերպով գրվի կովկասի

և մեր Մեծ Հայրենիքի գաղաքային ինք-նավարութիւններին պատմութեան մէջ: Մենք խօսք ենք տալիս՝ առանց կանգ առնելու շարունակել մեր աշխատանքը և մեր տան մէջ, այն հաստատ հաւատ-քով որ այս բարձր տեղում մեզ ցոյց տրված վստահութիւնը իրականաբար ար-տայայտութիւն կը գտնի և տեղական իշ-խատութեան մօտ, և մենք, զինված ան-հրամայ միջոցներով ու լիակշորութիւն-ներով, կարող կը լինենք մեր համեստ ոյժերի չափ արդարացին: Ձեր բարձրար-ժէք վստահութիւնը: Մենք խոնարհվում ենք Թաղաւորի խորայնագ Փոխարքայի առաջ և Մեծ Հայրենական պատերազմի Հերոսին աղաղակով հոգի «ուրան»:

ԲՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ
Վաղը Եր., 1 Յուն., երեկոյան ժամը 9ին, Գաղիէի Ս. Դ. 26, քննեցաւ արձանի մէջ տեղի պիտի ունենայ ընտանեկան շքեղ երեկոյթ մը, ճոխ յայտագրով: Մուտք 5 դր. ողջ ճոխմասնորում: Տոմ-սերը կը ծախուին Գրիգորի Պար և Ռան Խալի Տեաք Թերթիպայի ջով:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ. — Ե. Մ. Ի. Հանե-ցէք ինքզինքնիզ ճանչցնել՝ Ձեր գրու-թիւնը կարենալ հրատարակելու համար:

Առեւտրական փորձառութիւն ունեցող րդակից-հաւատարմ մը պահեստ կը փնթ-ռէ: Դիմել Ա. Դիւսեանի՝ ծրագր փողոց, քիւ 55:

3-7

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Պարսկերէնում մէջ

Լոնտոն, 28.— Երեք անգամ. զօրա-բաժնիներն որոնք Սերաֆուլու կողմէ խիստ պարտութիւն մը կրած էին, Ալաշկեր-կուեցան:

Լոնտոն, 30. — Զօր. Հինգէնդուրկ Պալեանները մեկնեցաւ զինուորական զործողութեանց մասին Սպայկոյտին հետ համաձայնեալ համար:

Լոնտոն, 28.— Հարաւային Սերաֆուլու վրայ կատարուած օդային խուզարկու-թիւնները կը հաստատեն թէ այս կողմէն Գերմանացւոց յարձակում գործելու մա-տին ոչ մէկ նշան կ'երեւայ:

Հոմ, 29.— Ռուս. հետեւակազորայ և հրետանիի զօրաւոր զօրաւորներն Պեսո-րապոյ մէջէն կը յառաջանան:

Լոնտոն, 28. — Հոմէն ստացուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Ռուսերուն Պալեանեան պատերազմին մասնակցելը Պուքէշի և Հոմի կատակարարութեան մէջ անդի ունեցող բանակցութիւննե-րէն կ'ախտւում ունի:

ՊԵՐԼԻՆԻ

Լոնտոն, 28.— Մինչև հիմա 60 Պուլ-կար զինուորներ հրացանի բռնուած են՝ ասուանք զգացողներն արտայայտած ըլ-լաւուն համար:

— Պուլկար պաշտ. լուրերը կը հրա-տարակէ ցուցակը Ռուսիոյ դէմ կռուելի չուզող պուլկար պաշտներուն, որոնք իրոյ դատարկ նկատուած են: Ասոնց մէջ կը գտնուին երեք զօրաբաժնիի հրամանա տարներ, 5 Մամէտներ, 13 հարկարպետ ներ և 23 տեղակալներ:

Լոնտոն, 28. — Հոմէն կը ծանու-ցանին թէ ռուսական նաւատորմը անց. եալ ուրաթ օր դարձաւ անգլոնուած է վառան և Պուլկար թորթիլայալած մը ընկղմած է: Կը կարծուի թէ այս նաւա-տորմը նոյնպէս ընկղմած է նաւան: զստին մէջ գտնուող ընդծովայ մը:

ԳԱՐՏԱԿ

Լոնտոն, 29.— Գարաւորներն զինոյց մը կը ծանուցանեն թէ անտր. ուժեր և նաւատորմը Լովան լեռան մօտ ուրաղ. ծեցին Գարաւորներն զինքերը: Անոնք Գարաւորներուն դէմ 15 ժամ անդադար կրակ բացին, միևնոյն ատեն հրետանիի վճռակա յարձակումներ գործելով, բայց ամենքն ալ ետ մղուեցան: Գարաւորներ-ները երկու մեծաւ և երկու վրիւտը ունեցան: Ամսոյն 23ին Լեռնայի ճակա-տամարտի ընթացքին անտրապեք 200 հոգի կորսնցուցին: Թագաւորը շնորհա-ւորեց զինուորները իրենց տարած յաղ-թանակին համար:

Թուրքիոյ մէջ

Լոնտոն, 30. — Գերման օստիկան-ներ իրենց յատուկ համազգեստով օսմ մայրաքաղաքին մէջ օստիկանի պաշտօն կը կատարեն:

Իտալական լրագիրները կը ծանու-ցանեն թէ Զօր. Մաքէնզլըն Պոլիս հա-տած է Թալաթ պէյը Էնվեր փաշայի հետ հաշտեցնել փորձելու համար:

Թուրքիոյ ներքին զործող փոխ-նա-խարար, նախկին Պէլլութի կուսակալ Ալի Միւնիթի պէյ Լիւթանիի կատակարարի անուանումով:

ՄԻՋԱԿԵՏԻ ՄԵՋ

Լոնտոն, 29. — (Պաշտ.) Զօր. Թա-

ուսկէնտ կը ծանուցանէ թէ Մնեղեան օրէն ի վեր թրքական յարձակումը և ուրակոնութիւնը բոլորովին դադարած է:

Արեւելեան ձախառն

Լոնտոն 28. — Գարաւորներ խզման պատճառաւ Ռուսիայէն ուշացած հեռա-գիրներ ցոյց կուտան թէ քաղաքիւ տարիներէ ի վեր այժման խիստ ձմեռ զգացուած չէր: Ռուս. ճակատին վրայ ցուրտը դէրոյն վար 45 աստիճան է: Տը-վինայի վրայ օր ցերեկով դաշեր ըն-տանի կենդանիներու և զինվորներու վրայ կը յարձակին:

Ժրեշի, 29. — Աւստր. զինուոր օդապարիկ մը որ ուս. զինքերուն վը-րայ հետադառութիւններ կը կատարէր, մեքէնայի խանդարումի մը հետեւանօք ստիպուեցան ճամբան փոխել և ուսմա-նական հողը ինչպէս Մէլը գտնուողները արգելափակուեցան:

ՊԱՐՏԱՅԱՆԻ ՄԵՋ

Թէհրան, 27. — Ռուսերը Բէշանը գրաւեցին և հիմա խաղաղութիւն վրայ կը յառաջանան:

Արեւմտեան ձախառն

Լոնտոն, 26. — Գերման զինոյց մը կ'ըսէ թէ Վոթի մէջ Գերմանական յառաջ-խաղացումը կարեւոր արդեւեք մը չպի-տի ունենայ:

Լոնտոն, 29. — Զօր. Տուկլաս Հայի հետեւեալ կը հաղորդէ. «Նրէի Թիւսմին ապարդիւն կերպով յարձակեցաւ մեր օ-ղանաւարաններէն մէկուն վրայ: Զորս զործողներէն մէկը միայն իր նպատա-կին հասաւ, բայց ոչ մէկ վնաս պատճա-ռեց: Մեր զործողներէն մէկը դետին ինկաւ: Երեք իրիկուան ընթացքին Ար-մանթիւնի մօտ յաջող գործողութիւն մը կատարուեցաւ: Թիւսմին խաղաղութեան մէջ խուժեցինք օռուներն նետելով որոնք խիստ արդիւնաւոր եղան: Թիւսմին զաւթմիւլ կորուստներն պատճառեցինք: Մեր կորուստները թիւթ և եղան»:

Լոնտոն, 29. — «Մօրիսի Բօթ» և «Տէլի Բօթ» կը յայտարարեն թէ ե-րէկի գոմարուած զանիւնի նիւստին մէջ Պ. Աստուրի իր ընկերակիցներուն ըսած է թէ պարտաւորի միջոց մը ձեռք առ-նել որոշուած է դեռ չլինուողադրուած ամուրիներուն հանդէպ:

Լոնտոն, 30. — Նախարարաց խոր-հուրդը բոլոր ամուրիներուն պարտաւո-րէն ծառայութիւն որոյց: Օրինակիւր յուսմ. 4ին երեւոյ. Ժողովին պիտի են-թարկուի:

Լոնտոն, 27.— Բրիտ. «Հէտլէյ» շոգե-նաւը ընկղմուեցաւ: Նաւագրաւուածը ա-ղատուեցաւ:

Բարեկ, 29. — Մերակոյտին մէջ 1917ի դատա զինուորներուն զենքի տակ անուեւելու օրինադրին զուէարկութեան ատեն պատ. նախ. զօր. կալէիի հետեւե-ալ յայտարարեց. «Ձերմասն որ 18 ա-միս առաջ խաղաղութեան փափաքող էր «Հայտնութիւն» բառը. կ'արտասանէ գէշ քաղաքացի մը պէտք է նկատուի: Մենք կուր մայն օրը պիտի վերջանայ երբ Ձը-րմասն իր զաշնակիցներուն հետ պիտի ըսէ «Կը զաշնակ. փափաքածս ստացած ըլլալով՝ հանդարտ աշխատութեան կը

վերականգնի. Պ. Ժեմէլ» օրինադրին տե-ղեկաբերը յայտարարեց թէ բանակին յանձնաժողովը գործին ուժերու հարցը զննելով հաստատեց թէ ոչ մէկ պատճառ կայ մասնորոշեան ծրանաւ բաւարար ճանակութեամբ զինուոր ունի պատե-րազմը մինչև վերջ շարունակելու համար:

ՄԱՅՏԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ

Նիւ-Եօք, 28.— Նախագահ Վերլու-նի մասնաւոր գործակալը՝ զննապետ Հատու, որ զանազան զեպաններու հրա-հանգներ տանելու պաշտօն ունի, այսօր մեկնեցաւ: Բարեկէն Պոյ Էտ միւսմայն շոգենաւով մեկնեցաւ. Բրիտ. իշխանու-թեանց կողմէ տրուած ապահովագրով մը: Էնթերվուի մը մէջ Պոյ Էտ անպատա-խանաբաւ մամուլի մը անմիտ արտա-յայտութիւնները դատապարտեց:

ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄ

Պարսկերէնում մէջ

ՆԱՄԱԿԱՆ

Բարեկ, 30.— Ձեկոյց մը կ'իմացնէ քէ Աւստրիացի Տիւրացոյի վրայ նոր ար-տաւած մը փորձած են, որ այս անգամ ի-րենց համար աղէ մը եղած է: Նաւա-խուկ մը Քարպարոյի յառաջացաւ Տիւ-րացոյի ուրակոնելու նպատակաւ: Դանա-կից տրմիւները սկսան կուրի. «Լիւստ» նոր օրագրով աւստր. բուրիլանաւոր պ-կանի մը զարմուելով ջրաղող եղաւ, իսկ «Թիլիպար» Դանակիցներուն կողմէ ըն-կրկուեցաւ: Մնացեալ նաւերը Դանակից-ներէն հետապնդուելով փախուստ տուին:

Արեւ, 30. — Ռուս. նաւատորմը Էօ-սիսիցիւսի մէջ Պուլկարի Թիւսմին բա-զաւորին զղեկալ ուրակոնեց: Հիւ:

ԲՏԱՆԵԿԱՆ ԱՎԱՆՈՒՄ ՄԵՋ

Հոմ, 30. — Ապաւնիլ բոլոր Բա-ղաւորներուն մէջ գտնուող զինուոր. Եւ արա-քը. հիւսպատները իսպ. զինուորական իշխանութեանց կողմէ վստակեցան: Ման:

Արեւելեան ձախառն

Լոնտոն, 30.— Տիւրքերի վրայ եւ Պե-սարապոյ մէջ յուսանաւ կոխներ տեղի ու-նեցան: Աւս. պատ. զինոյց մը կ'ընդունի քէ Կալիսիոյ մէջ Աւստրիացի պարտաւորուած են նամակեղ գերազանց բռնով ուս. ուժերու առջեւ:

Մօթ.

Բերկուր, 29.— Ժոմ Միլիպոլի մեծ զուգար ձաքմի կայսեր բազաւորներուն արքի Ձարին շնորհակալութիւնները Բե-կայացնելու համար Թօֆօ մեկնեցաւ:

ԲԱՅՏԻՆ ԼԻՒԱՆԻ

Լոնտոն, 30. — Պերլինի կիս-պատ. հետապնդ մը կը հետապնէ քէ Բալկէր պա-լարի մը (ուր) կը քառապի, բայց կ'ըս-ուի քէ վստակաւոր չէ: Հետագիւր կ'ուղ-յրնէ քէ Բալկէր սեմակը մնալ պ

58029 142704 233806 302637